СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 175. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 9-го вересня 1943. — No. 175. Jersey City, N. J., Thursday, September 9, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ІТАЛІЯ ПІДДАЛАСЯ БЕЗУМОВНО

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.—Ген. Айзенговер, начальний командант Аліянтської Армії в Північній Африці, проголосив, що італійський уряд заявив, що Італія безумовно піддається Аліянтам, з тим, що військова італійська команда має зложити зброю і безумовно здатись.

Звіт ґен. Маршала заповідає певну перемогу Аліянтів, хоч не подає часу, коли це станеться

ВАШИНГТОН. — Начальник ґенерального штабу американської армії ґен. Джордж С. Маршал заявив, що язичок ваги у війні перейшов на сторону Аліянтів і це лише питання часу, коли держави Осі признаються, що вони побиті на голову. Маршал вислав звіт із військових осягів за два роки війни до департаменту війни і фльоти, а в звіті із небувалою вітвертостю виказав усі минулі підготови до різних офензив, які були переговорені заздалегідь на конфереціях між Рузвелтом і Чорчилем. Цей звіт є важним прилюдним документом. З нього можна прийти до висновку, що Західні Держави не створять другого фронту у Франції без попереднього запевнення цілковитого успіху такої виправи. У звіті виказав ґен. Маршал між ін. такі факти:

1. що упродовж двох років американська армія зросла з півтора міліона до вісім міліонів; 2. що для війни на Филипинах не було ніякої резерви ні вояків ні машин перед нападом японців; 3. що „Ленд-Ліз" давав допомогу Росії й Англії в часах найбільшої кризи в Америці (Росія дістала більше ніж 3,000 літаків; 2,400 тенків; 109,000 пів-машинових гармат; 16,000 військових автів, що їх називають „джіпс"; 80,000 вантажних авт („троків"); 7,000 моторциклів; 130,000 полевих телефонів; 75,000 тон вибухових матеріялів); 4. безпосередно після Перл Гарбору скріплено ґарнізони на Західнім побережу і в Панамі; 5. англійсько-американська згода на одну команду була чи не рішальним чинником у дотеперішній виграї; 6. американська перемога коло Мидвей і на Коралевому морю привернула рівновагу морської сили на Пацифіку; 7. японці зробили дві поважні помилки, бо рахували на розпад російської армії і на легке заняття Филипин; 8. бомбардування Німеччини винищує її силу, а її субмарини тратять значіння; 9. перемога в Північній Африці виказала спільність аліянтських змагань, які „викинуть ворога з контролі над Европою".

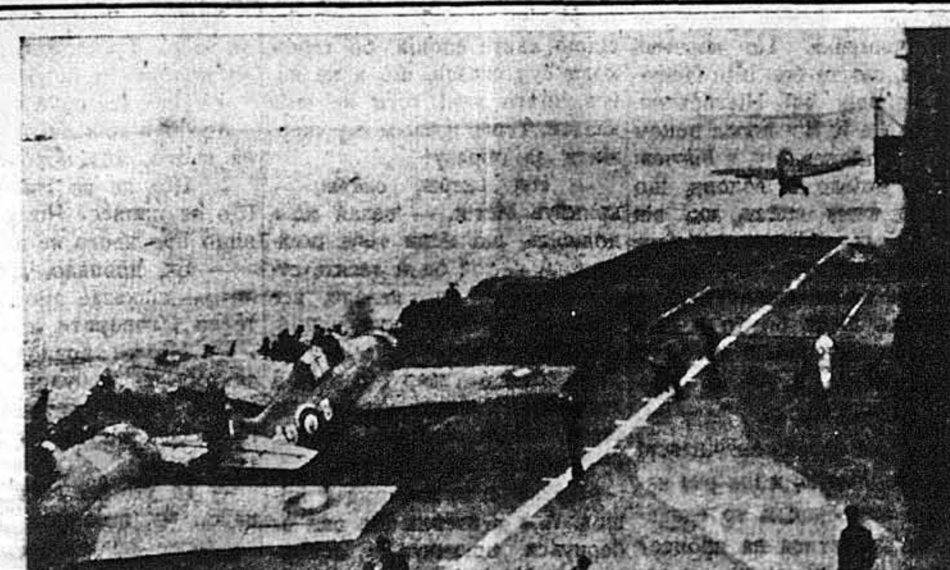
Звіт виказує теж трудноші в наладнанню французьких справ, стратеґію в Північній Африці та на Сицилії. Про армію каже Маршал, що вона вже осягнула вершок свого розвитку в чисельності, а тепер іде праця над її поліпшенням.

Працюють з усіх боків над тим, щоб обеднати Англію, Злучені Держави і Совети

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти подають з Лондону, що в Англії й Злучених Державах працюють офіційні чиниики над пляном, як довести до повної згоди Велику Британію, Злучені Держави Америки та С. С. С. Р., особливо щодо справ, що будуть предметом мирової конференції. Плянується створити „Комітет", щось на подобу Ради Амбасадорів, що то існувала по першій світовій війні, а яку тепер дехто хотів би воскресити. Ось той комітет займавсяб усіми політичними справами, що виринулиб в Европі, а також обеднував би военну стратегію західних потуг і Советів. В склад цього комітету входилиб експерти політичних, економічних і військових справ. Ось той комітет, в якого склад входилиб представники Англії, Америки і Советів, мав би теж представити спільний плян, що робити з Німеччиною по розгромі націзму, згл. її прогрі. Таким чином хочеться зліквідувати ось ту тенденцію, що вже проявляється, а яка ділить Европу на дві сфери, з яких одна булаб під владою Советів, а друга під англійсько-американським впливом. Передбачається теж, що до комітету будуть згодом притягнені представники інщих країв, як Франції, Туреччини, британських доміній і т. д. Інщими словами, плянується щось у роді нової Ради Ліги Націй. Далі кажеться, що нова британсько-американсько-російська комісія для справ Середземного моря може стати взором, як треба розвязувати інші европейські проблеми.

СЕКРЕТАР ГОЛ ВІДМОВЛЯЄ АРҐЕНТИНІ ДОПОГИ ГОСТРИМИ СЛОВАМИ

ВАШИНГТОН. — Арґентинський уряд віднісся до вашингтонського уряду з просьбою, щоби Злучені Держави виявили „приятельський жест" і доставили Арґентині зброю та машинерію, потрібну для нафтової продукції. Секретар стейту, Кордел Гол, відповідаючи на те арґентинському міністрови закордонних справ, заступникови адмірала Сеґундо Сдормі, зазначив у різкій формі, що арґентинський уряд не виконав рішень Пан-Американської Конференції з січня 1942 року, до яких добровільно зобовязався, а які відносяться до оборони американського континенту. Гол зазначив, що поступовання уряду відповідає сентиментови населення Арґентини. Він дав Арґентині до пізнання, що вона буде виключена з обрад Обеднаних Держав над повоєнними проблемами, бо вона не зірвала з Державами Осі, ні навіть не пробувала здержатись від фінансових і економічних зносин з Вісю. Адмірал Сторні каже, що це „не по лицарськи" зривати їм з Вісю тепер, коли Вісь вже готова провалитись.

ВИЛІТАЮТЬ З БРИТІИСЬКОГО ЛІТАКОНОСЦЯ.—Це картина з одної з морських битв. З літаконосця вилітає бомбер, щоби звести з ворогом боротьбу. Інші літаки готові до відлету і ждуть тільки на приказ.

РЕПУБЛИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ПОВОЄННУ СПІВПРАЦЮ З ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ

І ЗА ОДНУ АГЕНЦІЮ ДЛЯ ПРОХАРЧУВАННЯ АМЕРИКИ.

ОСТРОВ МЕКІНЕК (Мішіґен). — Несподівано настала цілковита згода на конференції Републиканської Партії в справах закордонної політики Злучених Держав після війни. Одноголосно принято резолюцію, яка одобрює: „відповідальну участь Злучених Держав в одній кооперативній організації між суверенними державами, щоби недопустити до військової агресії, та щоб осягнути постійний мир із зорганізованою справедливістю у вільному світі". У справах внутрішньої політики погодилися учасники конференція на одну агенцію для наладнання недостачі харчів. Крім того висловили домагання повороту до повної свободи у приватних підприємствах; покасування военних заряджень, коли настане мир; визнано права робітників до колективних переговорів; як теж повну гарантію заняття ветеранам, повертаючим з війни.

ДВІ ЗАЛІЗНИЧІ КАТАСТРОФИ СПРИЧИНИЛИ СМЕРТЬ 81 ЛЮДЕЙ.

КАНАСТОЛА (Ню Йорк). — Внаслідок залізничої катастрофи на лінії Ню Йорк Сентрел Рейл Ровд, що тут сталася, згинуло 3 людей. Потяг „Твентіет Сенчюри Лимитед", що гнав із Шікаґа до Ню Йорку вискочив із рейків і спричинив нещастя. Крім погибших, є ще 7 потовчених.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Число вбитих внаслідок розбиття потягу „Конгрешенел Лимитед" коло пристанку Френкфорд Джонкшен дійшло до 78. Зпоміж покалічених ще може дехто померти, бо рани тяжкі.

ВАШИНГТОН. — Джазеф Істмен, директор Бюра Военної Транспортації каже, що залізничі катастрофи у военному часі повстають внаслідок надуживання залізничого виряду ка недостачі вправлених робітників. Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едгар Гувер заявляє, що в останних залізничих катастрофах нема сліду саботажу.

ПОПРАВКА ПРЕЗИДЕНТА ПРО „ЛЕНД-ЛІЗ" І БЕЗУМОВНУ ЗДАЧУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт висловився сьогодні, що хоч Злучені Держави не надіються сплати в грошах позичок, розданих на ведення війни Обеднаним Державам, то всетаки цей вклад верненться Америці в інший спосіб. Цю думку висловив Рузвелт, коли додавав поправку до листа, висланого до конгресу ще 25. серпня, в якому він пояснює безумовну здачу. Отже під цею фразою треба розуміти, каже президент, лише здачу фашистівських провідників, а не народів з держав Осі. Народи, каже президент, не мають причини боятися пімсти Обеднаних Держав.

ПРИЛЮДНА ОПІНІЯ ЗА СПІВПРАЦЮ АМЕРИКИ З БРИТАНІЄЮ.

ПРИНСТОН (Ню Джерзі). — Директор Американського Інституту Прилюдної Опінії Джордж Ґелоп перевів пробне голосування про настрій американської публики в справі союза Америки з Англією. Він каже, що після першої світової війни значна частина американців почала ворожо відноситися до Англії за неплачення военних довгів. Тепер також ще є такі американці, що домагаються цілковитої ізоляції, але його розсліди про співпрацю Америки й Англії видали інтересні результати. Він поставив питання: „Коли після війни Америка й Англія заключать мілітарний союз для взаємної оборони на випадок нападу, чи ви за такий союз?" Відповіди наспіли такі: Притакнули 61% запитаних людей; відмовну відповідь дали 25% а нерішених було 14%. Запити були вислані до людей різних занять і становищ, від стейту Мейн аж до Каліфорнії.

КРАЙОВИЙ АДМІНІСТРАТОР МОЛОДІ ЗРЕЗИҐНУВАВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт приняв резиґнацію Обрія Вилйемса зі становища Крайового Адміністратора Молоді, але висловив надію, що він повинен вернутися до державної служби ізза свого великого досвіду. Адміністрація Молоді була під опікою пані Рузвелтової, одначе внаслідок про-більшевицької пропаґанди, поширюваної між членами цієї орґанізації, конґрес відмовив дальшої допомоги і вона розвязалася.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА БІЛЬШИМИ ІНФОРМАЦІЯМИ В СПРАВІ ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт вислав до управи армії й фльоти та стейтового департаменту листи з домаганням, щоб вони давали публиці більше военних вістей, бо якраз для такої цілі створено Боро Военних Інформацій.

ВЕЛИЧЕЗНІ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ НА СОВЄТСЬКІМ ФРОНТІ, КАЖУТЬ СОВЕТИ

ЛОНДОН. — Урядово звідомляють з Москви, що советські війська посуваються далі вперед на цілому фронті, завдаючи німцям щораз більші удари та звільняючи по кілька сот місцевостей денно. В наступах з Конотопу в напрямі на Київ здобуто Бахмач, як теж здобуто переправу через ріку Десну. Перетято залізничу лінію в напрямі на Гомель, а це означає, що німці мають тепер з Киева тільки один залізничий шлях для довозу нових сил на фронт. Далі Совети подають вислід літньої двомісячної офензиви, себто від 5. липня до 5. вересня. Кажуть, що за той час вбито 420,000 ворожих вояків, а полонено 38,600. Всю німецьку втрату за весь час літньої офензиви подають на півтора міліона вбитих і полонених. До цього додають ще знищення великої маси военного знаряддя, включно з повзами і гарматами. Теж кажеться, що дві третини Донецького басейну вже вільні від німців. Советська стратегія змагає тепер до того, щоби окруженням знищити якнайбільше німецької сили.

СОВЄТСЬКА АРМІЯ НАСТУПАЄ З ПІДНЕСЕНИМ ДУХОМ, ПИШЕ ВЕРТ.

ХАРКІВ. — В кореспонденція Александра Верта до Ню Йорк Таймс (в якій подано „Харків-Росія"!), пишеться про велику радість, з якою наступають советські вояки, що тепер переконані, що вже їм не прийдеться відступати, коли бачать, як німці втікають. Подібне відчуває теж і цивільне населення, як от в Харкові. Кореспондент каже далі, що всюди видно нужду і траґедію. Щасте, що ще є помідори, кавуни та сонічники, бо це є одинока їда для населення. В Харкові німці не мали часу на нищення і понищили годовно промислові будинки. А навіть вичистили завалену залізничу стацію, чим уможливили советському війську скоро наладнати залізниче получення Харкова з Москвою.

Німецька армія не та, що колись була.

Далі розповідає, що населення стверджує, що між німецькими вояками і урядовцями цвило хабарництво, яке, хоч саме собою погане, всежтаки улекшило життя тим, що могли оплачувати хабарі. Далі стверджено, що німецька летунська сила дуже ослабла, та що її навіть рівнати не можна до тої, яку мала Німеччина в першім році війни. Це завдячується до певної міри теж і Аліянтам, що нищили цю німецьку силу. Та коли іде розмова про інвазію Аліянтами Італії, то не видно одушевлення. Кажуть, що досі німці не стягнули з советського фронту ніякої такої сили, щоби це можна було відчути. Це може статись, кажуть далі, коли Аліянти зачнуть інвазію Европи з заходу.

В ІТАЛІЇ БРИТИНЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ В ГЛИБ КРАЮ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Британська Восьма Армія здобула в полудневій Італії місто Пальмі. Юнайтед Прес подає, що здобуто 39 місцевостей, а Асошіейтед Прес стверджує, що англійські та канадійські війська вже заняли територію, широку на 60 миль. Та найбільшу увагу привязують до бомбардовання Неаполю, бо там надіються важних морських операцій.

ЗДОГАДИ ЩОДО СЕМОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

ЦІРІХ (Швайцарія). — В невтральних краях, Швеції й Швайцарії, подали газети вістки про те, що Сема Армія Злучених Держав, що має свій осідок в Північній Африці, береться за виконання нових военних операцій, бо кораблі вже нагружені вояками. Одні кажуть, що підуть здобувати Сардинію, а другі, що поплинуть до Неаполю, щоб приспішити перемогу над властивою Італією.

ВОЄННА АДМІНІСТРАЦІЯ ВЖЕ В ІТАЛІЇ.

КАЙРО. — Аліянтська Военна Управа вже перенесла свій осідок на італійську сушу і розпочала урядовання на тій території полудневої Італії, що її заняли британські та канадійські війська.

БУДАПЕШТ „ВІЛЬНИМ МІСТОМ".

ЛОНДОН. — Угорський уряд повзяв кроки, щоби проголосити столицю Угорщини „вільним містом". Реґент, адмірал Горті, надіючись аліянтської інвазії, скликав тайні наради мадярського парляменту.

СКИНУЛИ 1,000 ТОН БОМБ НА МІНХЕН.

ЛОНДОН. — Британські летуни бомбардували в понеділок Мінхен, місце народин націзму, скинули на місто 1,000 тон вибухового матеріялу. В тому самому часі американські летуни бомбардували летунські поля в Франції, Бельгії і Нідерляндах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕТЯ ВОЄННА ПОЗИЧКА ВЖЕ РОЗПОЧАТА

Свого часу ми згадували про підготовання до Третьої Воєнної Позички, яка зачинається офіційно дня 9. вересня. А тепер подаємо, що вона вже зачалась. А це значить, що кожному з нас треба купити воєнний державний бонд. Отже справа ясна і проста. І обовязкова.

Ми змушені через накинену нам війну видавати денно $265,000,000. Стільки виносять денно державні видатки, спричинені війною. Це за день, а скільки за рік? Як порахуємо, то побачимо, що тої суми не можна стягнути від нас вцілости шляхом оподаткування. А якщоб і пробувано стягати, то зруйнованоб край економічно. Тому, що держава дістає на покриття своїх видатків титулом податків тільки одну частину, то щодо решти мусить запозичитись. І то таки у своїх власних громадян.

Але навіть якби не було ось такої потреби, то держава мусілаб придумувати способи, як стягнути більше готівки від громадян, щоб тим зменшити їхню фінансову спроможність закуповувати різні предмети, бо тих предметів щораз менше. Тепер наша продукція звернена на виріб воєнного знаряддя, бо це є найважніше. А тому не продукуємо навіть найконечніших річей для щоденного цивільного вжитку в достаточній скількости. А як їх є мало й стає менше, то зараз підноситься їхня ціна. А як хто має гроші, а таки намагається купувати ось такі предмети без огляду на те, що вони коштують, то це підносить ще далі ціни на товари. Природний наслідок цього: спадок вартости доляра. А далі за тим іде „інфляція", ось те страшне слово, що стало пострахом по минулій війні, коли то скрахували цілковито валюти різних краів, спричинивши в цілому світі грошеву і економічну анархію.

З цього, що ми сказали, виходить, що добре робимо, як купуємо за наші гроші державні бонди замісць всячини, без якої можемо легко обійтись. Тим не даємо падати на вартости тому долярови, що його маємо в кишені чи в касі. Тим даємо державі фонди на дальше ведення війни, що мусить закінчитись нашою перемогою, бо інакше, це булаб для нас руїна. І не тільки для нас, але й для цілого світа.

Якщо заховаємо наші грошеві прибутки в державних бондах, то тим самим матимемо засоби для піддержання повоєнної продукції. Бо інакше наступить велика кріза, як одного дня перестане фунціонувати воєнна продукція, а не булоб защо зачати на великі розміри продукцію мирних часів, чи якби не було виглядів, що те, що зістане випродуковане, знайде покупців, себто таких, що матимуть гроші ці вироби купувати.

Значить, з якого боку не підходити, є розумним і патріотичним ділом дати добровільно державі те, чого вона вимагає у цій Третій Воєнній Позичці. Віримо, що кожний з нас отсей свій обовязок виконає чесно й гідно.

Польське підпілля про Львів

На іншому місці передруковуємо те, що подає Заморська Новинкарська Агенція (ОНА) про польську підпільну газету, що виходить, чи має виходити, на західньо-українських землях, а зветься „Наше Земе Всходне".

Хто прочитає те, що там написане, то легко зорієнтується, що це ніщо інше, а тільки звичайна польська пропаганда, підшита під „край" і „підпілля". От хочеться викликати „підпільною Польщею" ліпше враження в Англії чи в Злучених Державах щодо домагань Польщі знов дістати західно-українські та інші землі на сході, до яких Польща немає права, колиб те право опирати на справедливості і волі населення, чи на демократії. Ось той голос „Підпілля", як нам виглядає, має бути для польського уряду „словом краю", якого він повинен придержуватись у своїй політиці та у своїх територіяльних домаганнях. Очевидно, що все те обраховане на те, що сентимент в Злучених Державах і в Англії є по стороні Польщі, бо впала жертвою націстського наїзду, як теж добре держиться супроти німецького окупанта і де може, завзято й хоробро з ним воює. З голосом такого краю і такого народу, і то ще з голосом його підпілля повинніб Аліянти рахуватись, думає польська пропаганда. І думає слушно, коли брати справи теоретично. Але чи думає доцільно, коли ставить таке домагання, яке є нічим іншим, а заломанням тих принципів, що їх Аліянти проголосили в Атлянтійськім Чартері? Чи думає доцільно, коли знає, що здійснення цього, чого Польща домагається, коштувалоб ще додаткового проливу крови теж і з боку Польщі, а може й Аліянтів, якщоб бажали допомагати Польщі загарбувати ось ті землі, так, як помагали їй по минулій світовій війні?

До тих поляків, що в польськім підпіллю ведуть геройську боротьбу з німецьким окупантом ставимось з пошаною. Та проте мусимо зазначити, що якщо це, що пишуть „Наше Земе Всходне" в справі Львова є дійсно їхнім власним політичним думанням, їхньою „новою" і їхньою „демократичною" Польщею, то це дуже сумно, бо виглядає що вони борються не за нову і здорову Польщу, а за стару і немічну. Бо ними збудована Польща не булаб нічим іншим, а повторенням минулої — „вождівської", вшехпольської, чи тим подібної. Очевидно, якби так сталось, як цього собі бажає польське підпілля, а далі, якщо це правда, що воно є таким, як передало ОНА.

Польське підпілля, і це теж важне, повинно собі тепер добре пригадати, що робило українське підпілля за часів минулої Польщі. Воно, якщо має представляти „демократичну Польщу", повинно брати під увагу проти-польську поставу буквально цілого українського народу на західньо - українських землях. Бож хто виступав на лавах обвинувачених за „протидержавну діяльність" як не сільська молодь! І то з усіх кінців Західньої України, з околиць Тернополя, Рівного, Луцька, Перемишля, Сянока і т. д. Таж прецінь навіть українські посли в польськім соймі зголошували право Західньої України на незалежне державне життя, кожного разу, як зачиналась сесія нового сойму. І підкреслали теж і соборність.

Щож це означає?

Таж ніщо інше, а тільки те, що як польський уряд, так і польське підпілля, мусять рахуватись у своїй політиці з тим, що український нарід ніколи не дасть добровільної згоди на відступлення Польщі Львова і західньо-українських земель. Це є виключене, щоби могло бути інакше. **Кожний, що хоч трохи орієнтується в українських справах, повинен знати, що в Західній Україні ніяка українська партія, ніяка група, а навіть ніякі відповідальні одиниці не дадуть згоди на ніяке прилучення західно-українських земель до Польщі. І не зробить цього ніяка українська група поза Україною, ні ніяка відповідальна одиниця.**

Те, що польський уряд і польське підпілля зголошують далі претенсії до західно-українських земель, тільки поглиблює пропасть між українським народом і польським. Це правда, що український нарід добачує головну небезпеку для свого національного істнування в панування Росії над Україною. Та це не зменшує в ніччому його ворожого відношення до тої Польщі й до тих польських груп, що хотілиб загарбати наново західньо-українські землі й прилучити їх до Польщі. З такою Польщею і з такими поляками українські люди ніколи в згоді жити не будуть. А якщо малаб наступити яка згода, то її підставою може бути в першу чергу те, що Польща перестане вже раз побиватись за західно-українські землі. Українські люди, теж і в західній Україні, хочуть свободи і незалежности в такий самий спосіб, як їх хочуть польські люди. Це повинні зрозуміти принаймні ті з поляків, що кажуть, що вони демократи. Це повинно зрозуміти і польське підпілля, якщо не хоче, щоби по його зліквідованню у новій і свобідній Польщі не повстало зараз нове підпілля, звернене проти Польщі, а збудоване з тих не-поляків, що їх силою приковано до Польщі. Польське „за нашу і вашу свободу" українці розуміють тільки так, що попри вільну і незалежну Польщу повинна істнувати вільна Україна, незалежна від Москви і Варшави, чи кого іншого. І то незалежна на всіх своїх землях, себто там, де український нарід становить більшість населення. Чи це не ясне і не справедливе для ясно і справедливо думаючих людей?

На „Свободу", що порушує українсько-польське питання в ось такому розумінню, падають наклепи з польського й большевицького боку. Комуністична пропаганда, вживаючи до помочі ще й декого ніби з не-комуністів, хоче добачити в „Свободі" намагання погодити Польщу з Україною коштом західно-українських земель. Якщо польська пропаганда, що хоче дістати для Польщі Західну Україну, хотіла ось таке осягнути, то свого діпняла. Бо знайшлися такі, що з наказу і послуху Москви чи з нерозуму, стали заляковати несвідомих, що от „Свобода" годиться з Польщею, віддаючи їй західно-українські землі. Смішне це, бож „Свобода" ні ніякої угоди не заключає, ні ніяких земель не роздає. Вона тільки передає ясно, що український нарід повинен бути свободним і незалежним і сам рішати про свою долю. Вона пише, що нема причини, щоб Україна ворогувала з Польщею, як тільки Польща перестане зголошувати претенсії до західно-українських земель. А далі: що Польща і Україна можуть і повинні стати навіть добрими сусідами, але це можливе тільки тоді, коли українські землі будуть належати до України, а не до Польщі.

Та те, що робить польська пропаганда, помагає тільки большевицькій пропаганді, що хитро „збирає" всі українські землі для Росії. Через те вона тільки поглиблює польсько-українську ненависть, з якої хитро користає совєтсько-московська пропаганда, що всіх і вся „визволяє" і нікого „не загарбує". На тому, очевидно, терпить справа незалежної України. Та хай польська пропаганда памятає, що раз не буде незалежної України, то є наївністю думати, що може бути на сході Европи — незалежна Польща. Супроти цього польська пропаганда, з боку польського уряду і підпілля, тільки облегчують своїм поступованням намаганням ворогів незалежної України і незалежної Польщі зліквідувати їхні граничні спори в дуже простий спосіб: Повести справи так, щоб як Україна так і Польща (скорше чи пізніше) знайшлися — в одним царстві. В — російськім.

Спроба характеристики Джана Л. Луиса

Важнішим завданням є зрозуміти Джана Л. Луиса, ніж осуджувати його. Одначе в цім моменті не можна зробити зовсім справедливої оцінки. Тому це лише тимчасова картина, тобто змагання до рішального осуду й мотивів і праці Джана Л. Луиса.

Щоби приготовитися до написання оцієї статті, її автор перечитав 135,000 слів біографічного матеріялу. Він (автор) дискутував над Луисом з тузином його приятелів, які добре його знають. Говорив з його приятелями й його ворогами і з його повірниками. Розмовляв з двома істориками, сімома газетярами, девятьма політичними діячами і з одним психіятром.

І заки ми обрали думки у якусь форму, і заки помістили слова на папері, ми провели 1 годину й 55 мінут на розмові з Луисом, а це була найбільш вітверта розмова, яку ми мали нагоду провести упродовж 20 літ.

Джан Л. Луис це людина великої постави й великого таланту. У противенстві до його вигляду в фільмових знимках, в яких він стоїть як сонна мара і походить як привид, він уміє бути притягаючим без ніяких труднощів. Він уміє бути переконуючим, може бути навіть милим.

Він є щирий, чесний, з науковим підходом. Та він теж панівний, диктаторський, задивлений в себе.

Ми віримо, що це найбільш успішна невдача в американськім прилюдним життю під теперішню пору. Трагедія полягає в тому, що Джан Л. Луис ані разу не доріс до висоти оцеї кризи, яка упродовж чотирьох літ стоїть загрозою в Америці.

Першою признакою цього є це, що Луис остав у мирі, коли Америка пішла до війни. Другою, що Луис більше руководиться ненавистю ніж прихильністю. Третьою це те, що він постійно чує відразу до людей, які з ним не годяться. В справах економічних він консерватист, в політичних він завзятий індивідуаліст. Як представник збірної сторони при переговорах Луис є незрівнаним збірним палочником.

Луис є патріотом. Не є його бажанням проволічи або пошкодити воєнним змаганням. Навіть як він заохочує зменшення продукції вугля, він не хоче, щоб Америка програла війну. Він лише хоче, щоб Америка робила те, чого він домагається. А в якім небудь спорі між ним і кимнебудь, навіть і з Америкою, він не хоче, щоб Луис програв.

Луис не хоче страйків, не любить страйків і надіється, що страйку не буде. „Я з відразою дивлюся на страйки", сказав він раз. Він хоче все осягнути свою ціль мирними методами, але він мусить цю ціль осягнути. Луис знає, що його імя є призвищем серед американських хлопців, що стоять тепер на воєнним фронті. Ми розмовляли з ним про це. Він не є тим ані зажурений, ані збентежений. Він дивиться на це як на хрест, який він має нести, але цей хрест приготовив хтось інший.

Луис не розбирає себе самого і не вдумується в себе на довго. Він нам сказав що це не приносить йому хісна. Він подав як причину такої неохоти до самокритики те, що він може настрашити самого себе. Він усміхнувся. Але ми не знали, чи він годиться з нами, чи висловлює нехіть. Ми мусіли прийти до висновку, що Луис несвідомо вважає себе як „допуст Божий". Так, як він задивляється, то людина унаслідкує свій талант. Він не признає своїм талантам спеціяльної вартости, ані не присвоює собі за них заслуг. Так отже, здається йому, що сама доля подбала за те, щоб у часах найповажнішого положення Злучених. Держав він мав нагоду змірити свої сили з урядом Америки.

Міряючи Луиса різними мірами, можна прийти до чесного висновку, що він належить до людей осягу. Ми схильні до погляду, що в поодиноких випадках Луис приніс більше хісна для працюючих мас ніж хнонебудь інший із живучих провідників робочого люду. Ті, що вважають його за невдачного лідера, вважають його невдачним для Злучених Держав. Коли він допняв чогось у

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

33)

— Наша справа скінчена!

— Скінчена!

— Так! І так скінчена, як я вам казав. Бо пощо то було вам мішатися до чогось, що вас не обходить?

— Не обходить! — скрикнув болісно Матій. — Мортку, цього мені не говори, бо хоч ти і в моїй хаті, але, знаєш, чоловік не святий!

— Ну, ну, — відказав Мортко, — не маєте за що гніватися. Я не те хотів сказати. Я хотів лишень сказати, що ви задармо на мене вергли підозріння, і що я в тій справі. Бог є свідок, ніщо не винен! Сам прокуратор у Самборі то признав і сказав, що проти мене нема ніякого доказу, то він не може мене скаржити за ту річ, що ви на мене звалили. Впився небіжчик Півторак, упав у яму, щож я тому винен?...

При тих словах Матій, мов оглушений ударом довбні, понурив голову і не міг сказати ані слова.

„Пропало, пропало!"—шептало, шипіло щось у його голові, — „погиб чоловік, та й слід по нім застив, а той..."

У тій хвилі Андрусь Басараб, що досі мовчки слухав всеї тої розмови, звернувся сам до Мортка.

— Що це за справа така, Мортку? Яку ви справу маєте з Матієм?

— А нащо вам те знати? — відповів уразливо Мортко.

— Вже ти не питай, нащо мені те знати, — відказав Андрусь. — Але тобі, що тобі шкодить сказати?

— Т-та, шкодити не шкодить але... — Мортко поглядів на Андруся пильно, немов боявся нажити собі в нім нового ворога.

— Говориж, коли не шкодить! — сказав Андрусь і став над Мортком, мов чорт над грішною душею.

— Та що тут і говорити, пуста справа, „пусте гешефт", та й годі! Тямите, як уже два роки тому, з ями видобули кості чоловіка. По перстені пізнали, що то був Іван Півторак, чоловік тої Півторачки, що та хата її. Він перед роком десь був пропав. Ну, а Матієві відкись вбзало в голову, що я щось тому винен, що він упав в яму, тай нуж на мене подавати до суду. Він гадав, що мене зараз візьмуть та й повісять... Коли бо то в суді так не йде: скаржиш кого, то вперед докажи. А тут, як можна доказати? Ну, але, Богу дякувати, вже справа скінчилася! Слухайте, Матію, я ще раз кажу, що вам було в то вдаватися та тратитися на процес? А тепер, коли ви програли, забудьте про все і будьмо собі знов добрі, як перед тим. Ну, подай руку, старий!

Мортко простягнув Матієві руку.

— Я, тобі? — скрикнув Матій. — Я мав би свою руку класти в ту руку, що мого Іванчика зі світу зігнала? Ні, не діждеш того!

— Ну, видите, — сказав Мортко, обертаючися до Андруся, — він усе своє. Слухайте, Матію, ви собі з такою бідою дайте спокій, бо тепер, коли суд сказав, що я не винен, ніхто мені того не сміє казати. Тепер я вас можу скаржити за образу!

— Ну, скарж, скарж, — крикнув Матій, — нехай мене повісять, що мали тебе повісити. А я, хоч би й десять судів не знати що казало, все буду своєї, що ніхто інший, тільки ти пхнув Івана в яму! Та й годі. А тепер іди мені з хати, бо як мені терпцю не стане, то готово що неладне бути між нами!

Мортко стис плечима і пішов. Але в дверях ще раз обернувся, поглянув з погордою на Матія і сказав:

— Дурний хлоп! Він гадав, що мені що зробить процесом, а треба би не так рано встати, щоби мені що зробити!

І з тими словами Мортко пішов. А Матій усе ще сидів на припічку, блідий, розбитий, тремтячий, сидів без мислі й руху, а в його голові, мов млинове колесо, торохтіло одне темпо, пусте, холодне слово: „Пропало! пропало! пропало!"

Андрусь Басараб приступив до нього і положив свою дужу долоню на його плече.

— Побратиме Матію!

Матій підвів очі й поглянув на нього, мов потопаючий.

— Що це за справа така? Що за процес? Чому ми досі нічо про нього не знали?

— Ех, пропало, все пропало! — відказав Матій. — Що тепер і говорити про те!

— Ні, ти розповідж, тобі самому лекше буде!

— Ой, уже буде мені лекше! — сказав Матій. — Пропало та й годі!

— Та хто ще знає, чи пропало, — вмішався Бенедьо. — Адже не раз можна раз програний процес зачати другий раз і виграти! А тут ще, як той Мортко казав, і зовсім так зле не є. Адже ваш процес в суді не був, тільки прокуратор признав, що доказів нема, скільки треба для обжалування. Значиться, якби докази були, то й обжалування буде.

Лице Матія прояснилося трохи при тих словах.

— Чи так? — спитав він, простуючись. Але якась важка думка живо знов насіла на нього і придавила додолу.

— Ні, ні, ні, нема що й говорити, — сказав він. — Сяк чи так, а все пропало. Три роки минуло, де я тепер возьму ліпших доказів? Годі, годі й думати про те!

І він закрив лице руками, а з його очей полилися гарячі, наболілі сльози й потекли поміж пальцями і закапали на землю. Бенедьо й Андрусь побачили, що нині годі з ним далі говорити, — удар був надто сильний і наглий і підтяв усю його твердість. Тож Андрусь мовчки стиснув Бенедьову руку, взяв капелюх і тихо вийшов. Бенедьо також тихо роздягнувся і ляг на лаві на своїм петеку. А Матій сидів на припічку, мов помертвілий, мов з каменя витесаний.

Нафтова лямпочка блідо й чимраз блідіше меркотіла на комині. По кутах хатини стояли стовбурі сумерку, немов ждучи тільки хвилі — загаснення лямпи, щоб гульнути з кутів на хату, придавити і прикрити собою все згори донизу. Бнедьо, скоро тільки ляг, так у тій же хвилі під тиском тисячних сильних вражінь того дня заснув мертвецьким сном. Уже минула північ, загасла лямпа, пітьма залягла хатину, а Матій усе ще сидів на припічку, з лицем, закритим долонями, без руху, без слова, без думки, чуючи в серці тільки страшний біль, велику пустоту і немов якусь свіжу ще рану, завдану тою думкою, що і в судах уже нема правди для бідного робітника. Аж геть над раном сон переміг утомлене тіло, голова його схилялася додолу, руки опали безвладно і, лягши на голий припічок, Матій заснув на годиночку, поки не роздалося по всім Бориславі раншіне калатання та дзвонення, що скликало робучий люд до праці.

(Дальше буде).

ПРО ПОДАТКОВИЙ ВИКАЗ НА 15. ВЕРЕСНЯ

Департамент скарбу домагається цього року податкових виказів перед або в день 15. вересня. Дехто дістав відповідні друки, а хто не дістав, хай зажадає їх там, де платять податки.

Виринає витання, хто мусить вислати податкову декларацію до 15. вересня?

На це відповідь така:

1. Її висилає такий, хто має платню за свою працю, а від цеї платні стягають йому податок таки при виплачуванню заплати. Давніше стягано „Викторі Текс", а від 1. липня є це податок від зарібку без окремої назви, одначе це є доходовий податок. Він виносить звичайно 20 відсотків. Отже, як хто платить такий податок від зарібків у 1943. р. той має в засаді вислати податкову декларацію, але лише в такому випадку, коли сподіваний дохід з його платні в 1943. р. для самотного буде вищий ніж $2,700, а для подруженого вищий ніж $3,500 — вже разом з заплаченим податком.

2. Хто має менші зарібки, від котрих йому стягають податок при виплаті, а зате має ще інші доходи, от напр. з чиншу („ренту"), але такі, що разом в році вони вищі ніж $100, той також має вислати податкову декларацію, але лише в такім випадку, коли він був обовязаний вислати податкову декларацію за 1943. р. Хто не має зарібкової платні, а має доходи з інших джерел, як от з якогось підприємства або чиншу і ті доходи для самітного перевищають суму $500, а для подруженого вони перевищають суму $624, такий теж має вислати декларацію до 15. вересня.

3. Є такі, що лише цього року мають вислати податкову декларацію до 15. вересня, хоч не мають зарібкової платні ані $2,700 (самітні), ані $3,500 (падружені), але зате вони в 1942. р. заробили більше ніж в теперішнім році і були обовязані вислати декларацію за 1942. р.

Коли хто вишле податкову декларацію на 15. вересня, а потім покажеться, що він зробив помилку, або його дохід чи платня змінилася, може угродовж чверть року вислати поправку до декларації. Цього року треба таку поправку вислати до 15. грудня.

Хто з яких причин не може вислати декларації на 15. вересня, хай заздалегідь постарається за письменний дозвіл вислати декларацію пізніше. Дозвіл дає податковий урядовець.

Фармері мають право на підставі закона відложити висилку декларацій аж до 15. грудня 1943. і не потребують за це нікого просити.

Чоловік та жінка можуть вислати окремі декларації, або спільно, як це було передбачено і в законі з 1942. р.

Одначе, хто вишле декларацію податкову на 15. вересня, має ще обовязок вислати другу декларацію за цілий 1943. рік. На це є час до 15. березня 1944. р. В такій декларації треба буде подати не сподіваний, а дійсний дохід за рік 1943.

Хто дістав з уряду друки на декларацію, хай пильно їх прочитає, виповнить та вишле до дня 15. вересня б. р.

Хто чого не розуміє в згаданих друках, хай заздалегідь порадиться податкового урядовця, щоб не наразив себе на кару за невислання декларації в час.

Хоч більшість робітників, що дістають платню, не має вимаганого доходу, то всетаки ліпше впевнитися наперед, чи хто має обовязок висилати декларацію чи ні. Висилка декларації не все вимагає оплати податку 3%. В деяких випадках вона є на те, щоб уряд міг звернути податок вцілости або вчасти за минулий рік, бо конгрес ухвалив дарувати велику частину податку за 1942. р. Таксамо, як хто заплатить частину податку за 1843 р. при висиланню декларації цей податок може бути йому звернений вцілости або вчасти, коли він вишле декларацію податкову за цілий біжучий рік в березні 1944. р.

Все повище сказане відноситься до тих, хто не має річного доходу понад $10,000. Хто має понад $10,000, такий має інші обовязки і дістає інші податкові друки.

Спроба характеристики Джана Л. Луиса

(Докінчення зо сторони 2-гої)

службі робітничій, він ніколи не пробував підійти ще вище і осягнути щось для нації якраз тоді, коли Америка потребувала його таланту.

Він осягнув успіх тому, що вмів случити робітничі організації. Але він потерпів невдачу тому, що ще більше зробив для порізнення робітників. Він заслужився тим, що виборов для робітничої кляси такі свободи, як ніхто другий в наші часи. Але він був теж причиною, що конґрес ухвалив закон проти страйків. Літами Луис працював з Американською Федерацією Праці. Він поставив Конґрес Промислових Організацій з великими масами робітників, що ніколи перед тим не думали про орґанізованість. Але він виступив з Американської Федерації і боровся проти неї, а потім виступив з Конґресу (CIO).

Як це могло статися, щоб одна людина мала таку протилежну минувшину? Як то могло статися, щоб патріот такої міри, як Луис, поставився проти інтересу нації в такому історичному моменті?

Єдина відповідь на це та, що він не багато інтересується війною. Правда, він хоче перемоги, але, нам здається, що він не вірить в оправдані причини війни. Перед нападом на Перл Гарбор він твердив, що Рузвелт хоче війни, щоб затримати свій уряд і досі він не оголосив інших поглядів. Він сказав, що Гітлер і Гірогіто пішли до війни проти нас, бо ми вмішувалися в їхні інтереси.

Ще дальше: Луис ненавидить Франклина Д. Рузвелта. Він вітверто говорить, що Рузвелт є анґлійським хуторянином із суспільним сумлінням, який хоче задовільнити своїх селян. Луис хоче понизити президента. Це є боротьба, якої він не може залишити ані відложити аж до часів мира і тому він пробує створити трудноші на полі праці, а це містить у собі трудноші для нації.

Луис має більше проти чогось ніж за чимсь; його суперечний рекорд у минувшині можна до деякої міри розуміти через справи й особи, до яких він відноситься неприхильно. Сьогодні, в найповажнішій годині для уряду, в найбільшій війні за людської памяти, Луис рішився поборювати уряд. Трагедією Луиса є саме ота його постанова. Джан Л. Луис є великою людиною, котра не доросла до найбільшого моменту свого життя. (LOOK. AUG. 24, 1943).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

У Львові живе 65,000 українців

ЛОНДОН (ОНА).—До Лондону прийшло перше число польської підпольної ґазети „Наше Земе Всходнє", яка стоїть на тім становищі, що Галичина, Волинь, Холмщина і Полісся є корінні польські землі, і як скінчиться війна, то польська делеґація на мировій конференції буде домагатися, щоби їх прилучено до будучої польської держави. Вище згадана ґазета надрукувала статистику, якою доказує, що Львів є чисто польське місто, бо на 65,000 українців там живе 150,000 поляків. В польських руках є торговля, фабричні варстати, наука й адміністрація. Розуміється, що тепер управа міста і краю находиться в руках наїздників, але в нормальні часи, то Львів має чисто польський характер. На основі польської статистики, у Львові перед війною жило 173,000 поляків, але як прийшли большевики, то до Львова почали наїздити українські селяни й робітники з менших міст. Їх число росло з такою скорістю, що як в 1942 році німці зробили спис населення, то показалося, що у Львові вже не тридцять, а 65,000 українців. Певна річ, каже польська ґазета, що німці мусіли статистику фальшувати, бо показалося, що всіх греко-католиків зараховано до українців, але це неважно, бо як скінчиться війна і край знормалізується, то українці знов вернуть на село. Львів був польським з давен-давна і таким повинен лишитися.

Нелеґальна польська преса попирає польський уряд у Лондоні і пише в тім самім дусі, що й лольські ґазети закордоном. Підземна преса в краю є тої думки, що не годиться Польщу ділити пятий раз, бо вона тяжко у війні потерпіла і за це саме повинна дістати всі ті землі, на яких вона панувала перед війною. Польща мусить дістати назад Львів, Вильно, Тарнопіль, Луцьк, Рівне і все, що вона втратила. Бо як після війни має на світі запанувати справедливий, демократичний лад, то не може бути так, щоби польський нарід був поділений між сусідні держави.

„Наше Земе Всходнє" обстоює право самовизначення народів і є за те, щоби кожний нарід був господарем на своїй землі.

Обговорюючи справу Вильна, вище згадана польська ґазета пише, що Вильно також є чисто польське місто і мусить бути віддане Польщі. У Вильні живе 97,000 поляків, які визнають Польщу своєю батьківщиною і якби прийшлося рішати, куди вони мають по війні належати, то всі заявилисяб за те, що їхнє місто має бути складовою частиною Оольщі.

ОБОРОНЯЄ СОВЄТИ. Бренден Брекен, британійський міністер інформацій, виступив проти тих, що кажуть, що Совети готові заключити сепаратний мир з Нумеччиною. Сказав, що він не вірить у таку можливість, промовляючи в Ню Йорку.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

Що писала "Свобода" тому 30 років?

Січень 1913 р.

АКЦІЯ В СПРАВІ ОБМЕЖЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ

С редакційній статті в ч. 2. з січня 1913. р. пише „Свобода" таке:

„Є в Ню Йорку одно товариство, що опікується прибуваючими іміґрантами. Воно робить все можливе, щоби тим іміґрантам не діялася кривда і щоб їх прав не обмежувано проти-іміґраційними законами. В справі звісного проєкту Бурнета в конґресі розвинуло це товариство дуже живу акцію і старається всіми силами, щоби цей проєкт не перейшов, щоби президент його не підписав, або як інакше кажуть, щоб цей бил „заветував". Згадане товариство прислало до нашої редакції в справі билу Бурнета дві петиції: Одну до президента Тефта, а другу до сенату Злучених Держав. Виділ цього товариства просить нас в окремім письмі, щоби ми обі ці петиції надрукували і зробили все можливе, щоб як найбільше читачів ці петиції підписали (розуміється на окремім папери) і відіслали їх на дотичні адреси. Від числа тих петицій залежить будуччина нашої іміґрації".

Під статею подані обі петиції в анґлійській мові з місцем, призначеним на підписи українців і українських організацій, що повинні поперти цю петицію.

ВІДОЗВА ДО СЕСТЕР І БРАТІВ ЛЕМКІВ

У відозві Руського Товариства Педаґогічного, присланій з Горлиць до „Свободи", пишеться:

„Вже третий рік боремося завзято тут у Горличчині. А це тим страшніша боротьба, що мусимо боротися на два фронти: і з ляхами і з московськими нахлібниками-яничарами. Лемківщина цеж окраїна нашої святої Руси-України, а так вже від давна призабулося про неї.. Ми не сміємо допустити до того, щоб лемки валялися в багні темноти і зради, мусимо їх піднести й поставити на рівні з цілим нашим народом, бо цього вимагає наш обовязок і наша народня честь".

Потім іде пригадка, що в Горлицях існує Руська Бурса, яку утримують самі лемки. Тому й американські лемки зволять памятати на цю бурсу. А кінчиться відозва так:

„Дай Боже, щоб Ваш кервавo запрацьований гріш, Ваші жертви, приєднали тій зеленій Лемківщині як найобильніші плоди і щоби воскресла вона до нового життя!"

Під відозвою підписані: о. Еміліян Менцінський, парох в Маластові, як голова; Тимко Перейма, учитель управляючий в Ропиці руській, як секретар.

ЗБОРИ „ҐАЛІЦКО-РУССКОГО ОБЩЕСТВА"

Ось такі збори відбулися 9. грудня 1912. р. в Петербурзі в клюбі російських націоналістів, на яких виступали такі російські діячі і зажерті вороги українського народу як Анатолій Савенко з Києва та ґр. Бобринський. Наради йшли в тому дусі, як ліквідувати українство в Галичині. Згадані особи доказували, що зближається хвилина, коли Росія може впімнутися за „переслідуваних братів в Австрії і увільнити їх з польсько-австрійського ярма".

ПОГАНЕ ПОЛОЖЕННЯ, КАЖУТЬ ЯПОНЦІ.

ТОКІО. — Японське радіо передало, що японці понесли значні втрати в Новій Ґвінеї, хоч завдали аліянтським силам „важкі удари". Радіо заповідає, що Аліянти будуть далі вперто наступати, та що воєнна ситуація така, що „не дає місця для оптимізму".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ. від. 325. повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться 11. вересня, в власнім домі, 216 Ґренд Стр., в годині 8. ввечір. Просимо членів прийти конечно і заплатити свої довги, бо інакше будуть суспендовані. Впишіть своїх дітей до У. Н. Союзу, бо вкладки в Союзі є найменші. Прийдіть точно на збори і приведіть своїх знайомих та запишіть ї хдо Союзу. Не прибувші на збори члени підлягають карі згідно зо статутом. — Уряд: І. Малик, предс.; В. Троць, кас.; П. Малицький, секр.

БОФАЛО, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ!

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛІВ 87, 127, 149, 299, 304 і 475 У. Н. СОЮЗУ

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 12. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 12, 1943)

в годині 12. вполудне (зараз по Службі Божій)

в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ

FILLMORE AVE. & ONEIDA ST., BUFFALO, N. Y.

На ці збори повинні прибути урядники й члени вище згаданих відділів, щоб спільно обговорити цю працю, яку тепер треба буде повести з нагоди 50-літної річниці існування У. Н. Союзу, яку в короткому часі зачнемо святкувати. Про цю працю говоритиме орґанізатор У. Н. Союзу **А. Маланчук,** який приїде на згадані збори.

Союзовий Комітет.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ВСІХ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗУ

З НЮ ЙОРКУ, БРОНКС, БРУКЛИН, АСТОРІЯ, ОЗОН ПАРК і СТЕЙТЕН АЙЛЕНД, а саме: від. 5, 46, 66, 69, 117, 129, 130, 158, 160, 184, 194, 200, 204, 210, 211, 293, 298, 310, 325, 361, 397, 423, 435 і 455

Окружний Комітет Відділів У. Н. Союзу великого Ню Йорку з 5 дільниць скликає

ЗБОРИ

УРЯДНИКІВ І ДЕЛЕҐАТІВ

НА ПЯТНИЦЮ, 10. ВЕРЕСНЯ, В ГОД. 8. ВВЕЧІР

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, під ч. 217 ІСТ 6. ВУЛ.

(217 E. 6th ST., N. Y. C.

Просимо всіх відділових урядників і делеґатів прийти на ці збори, бо справа є дуже важна. Будуть наради над відсвяткованням 50-літнього ювилею У. Н. Союзу. На зборах будуть присутні головні урядники У. Н. Союзу.

ЗА ОКР. КОМІТЕТ:

Юліян Павчак, голова — **Михайло Ликтей,** секр.

Вибух Везувія

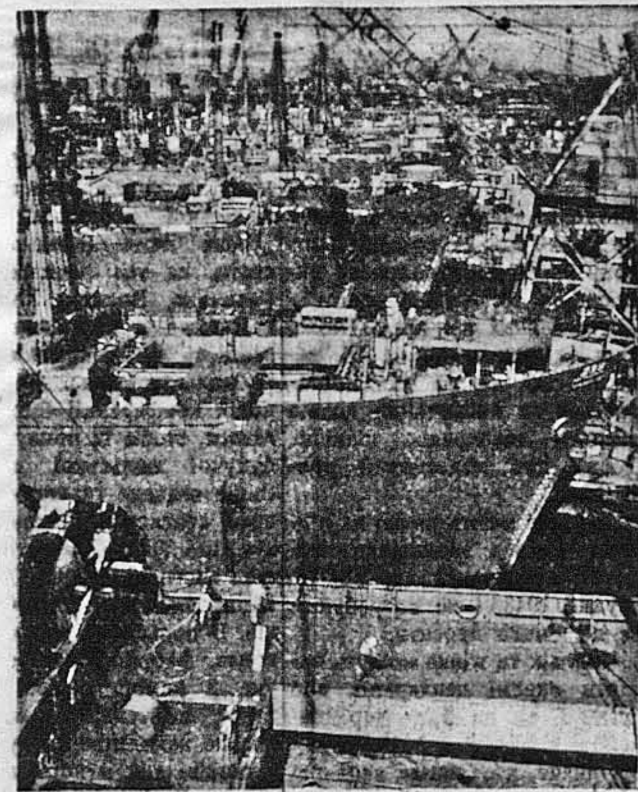
(2)

І дійсно становище ставало поважним. Чим ближче до Неаполя, тим попіл падав густіший і по вулицях не було що ходити. Я вступив до одної реставрації з тим, щоби перечекати попелистий дощ, але це було даремне. Попіл не тільки не переставав падати, але коло 11 години вночі зачав падати такий густий, як у нас нераз паде густий, дрібонький сніг. Не було що далі чекати, треба було йти до готелю на ніч, який був віддалений на один кільометер. Треба було йти пішки, бо трамваї перестали їздити, а фіякри теж поховалися, щоби не знищити попелом своєї обстанови. Але йти пішки не можна було інакше, як тільки так, що хустиною треба було заслонити лице і тільки в долину можна було дивитись, відкриваючи трохи що кілька кроків заслону. Попіл падав такий густий, що ціле убрання було відразу ним присипане, діставався він до уст, до носа, до вух. Повітря було тяжке, душне і викликувало якусь утому, сонність. Тільки безперервні громи розбуджували нерви. Треба було схоронитись у готелі. Але й тут не було спокою. Прийшовши до кімнати, я відразу почув, що цілий готель дрожить, усі меблі дрожали, а це робило гармідер. Так дрожала ціла везувіянська околиця на кілька кільометрів навколо; я був віддалений від кратеру Везувія 8 кільометрів. В хаті було неприємно сидіти, я вийшов на вулицю, що провадила над море. Тут представлявся величавий, але заразом і грізний вид. Околиця Везувія була ціла темна, а тільки над кратером стояв ясний, немов огнений стовп, який ставав раз вищим, раз нижчим. Це відбивалася так у попелистій хмарі розтоплена лява, що знаходилася в кратері Везувія і звідси боком виливалася на збоча. Величности додавали часті блискавки з громами, але їх приглушував безперервний гук-дудніння, що йшов від Везувія. Здавалося, що все те робиться зовсім недалеко, нагадалися останні дні Помпеї і Геркулянуму, які впали жертвою вибуху в 79 році по Христі. Одна тільки потіха, що Неаполь два рази дальше віддалений від Везувія, як тамті його жертви. І вид моря не успокоював нервів. Було воно чорне і теж виглядало грізно. Одно міцніше потрясення земною корою, а може статися те, що сталося в 1755 р. з Лізбоною, коли наслідком землетрясення морська вода вдерлася у місто і його знищила протягом кількох хвиль, або з стровом Кракатав, який підчас вибуху вулькану запався в море. Але тоді на щастя трясення землі не було. Це дрожання землі і будинків у Неаполі було тільки наслідком дуже міцного вибуху Везувія. Там у Везувію зосередилися сили, які дуже нагально видіставалися назверх. Великі маси попелу й водної пари, між ними й сила силенна дрібних камінчинків, також і великі „вульканічні бомби" вилітали з кратеру і сіяли знищення й смерть. З кратеру вилялася тоді лява. Приглядаючися цьому грізному прояву, можна було бути певним, що в ближчій околиці Везувія настало нещастя. Там з „раю" зробилося „пекло". Це був великий вибух Везувія! Такий вибух трапляєся в новіщих часах що кількадесять років. Перед тим був такий великий вибух в 1872 році. Від 1906 року, про який тут мова, не було вже такого великого вибуху Везувія.

В Неаполі не було що далі робити. Приглядатися вибухові було понад сили моїх нервів, а в тім, я мав їхати до Греції, і вже замовив корабель у Бріндізі, отже треба було спішитись. Я рішив поїхати до Салерно, а звідси через Тарент до Бріндізі.

Було це 9. квітня 1906 року. В Неаполі стало трохи ясніше, як попереднього дня. Попіл падав менший і мені здавалося, що сила вибуху зменшилася, а це мені було пожаданим, бо я мав переїздити залізницею вздовж Неаполітанського заливу попід Везувій, у віддаленню 2–3 кільометри від кратеру. На двірці було дуже багато людей, між ними багато чужинців. Поїзд мав виїздити в 9. год. 50 хвиль, але виїхав щойно в 1-шій і 15 хвиль. Яка була причина цього опізнення, мені не відомо. Я виїхав з Неаполя серед попелистого дощу, який вже в 12. год. 50 хвиль зачав знову падати. Залізничий шлях іде по східній части Неаполя і коло стації Сан Джюсеппе зближається до морського побережжа і йде вздовж його аж до Помпеїв. Їзда сюди належить до дуже гарних прогульок, бо цілий час видко Неаполітанський залив, від північного заходу видко Неаполь, а від заходу острови, на полудневім заході славний остров Капрі, а на полудні півостров Соренто. Тоді, розуміється, нічого з цього не було видко. Вже на стації Сан Джіованні падав густіший попіл, але в місцевости Портічі він став вже надто густим. З вікна вагону не видко було вже ні суші, ні моря, а перед вікном стояла одноманітна сіра маса. Це вже зовсім не було приємне. Поїзд їхав далі, аж нагло зачало темніти (а це було в 1. год. і 45 хвиль в полудне!) і врешті запанувала цілковита темнота. Нас було в залізничій переділці кілька осіб і ми всі відразу немов осліпли. Ми себе зовсім не бачили, навіть своєї руки перед очима зовсім не було видко. Поїзд їхав так поволеньки, що ми не могли навіть пізнати, чи ми ще їдемо, чи може лиш поїзд стоїть на місці. Зробилося душно, не було чим дихати. А тут ще настав пекольний шум і гук від густого „граду" камінчиків, які падали на стелю вагону. Крім того чути було дудніння, немовби десь за стіною вагону працювала яка парова машина. Як додаток до того всього били безперервні громи без блискавок, бо через цю темноту до нас не доходило навіть світло блискавок. Була хвиля дуже грізна і вельми неприємна. А найгірше було те, що ми не знали, що з нами робилося. Чи ми їдемо, чи стоїмо на місці? Чи може нас разом з поїздом присипує вже цілком Везувій камінчиками та попелом і ми вже не побачимо світа ніколи?... Але поїзд таки поволеньки посувався й ми заїхали на стацію Ресіна, положену на місці, де був колись присипаний старинний Геркулянум. Тільки світла з вікон стації показувнали, що це якась стація. Кількох людей всіло до поїзду. Це були втікачі, які хотіли втекти з цього везувіянського пекла і дістатися на світло денне. Тепер я зрозумів, як тяжко втекти в такій хвилі з під Везувія і чому гине стільки людей при вульканічних вибухах. Всьому причина саме ця темнота, яка не дозволяє людям ні кроку з місця зробити. І тільки при помочі смолоскипів витягало військо людей з темноти. Тай взагалі військо сповняло тут важне завдання. Мені оповідано опісля, що перед нашим поїздом ішов військовий відділ, який безперервно очищував шини з попелу й вульканічних камінців. Розуміється, що вояки мусіли мати якусь охорону на голові перед ударами камінчиків. Час здавалося стояв, і я не знав, чим усе те скінчиться; на все був тоді вже приготований. Але показалося, що поїзд все таки їхав і по півгодинній темноті зачало розвиднюватись. Поїзд зачав їхати трохи скорше і ми заїхали на стацію Торре дель Греко і на Торре дель Анунчіята. Врешті стало зовсім ясно, гарний соняшний день. Тут з віддалі стокількадесять метрів видко було випари з ляви, яка залила село Боско Тре Казе. А Везувій був уже за нами. Тільки чорний стовп диму й попелу стояв по західнім його боці. Ми вже були в Помпеях, але тут цим разом не було небезпеки від Везувія. Так пощастило мені бути свідком великого вибуху Везувія. Але цей вибух проте не був таким великим, як вибух з 79 року по Христі. Тоді і Геркулянум і Помпеї були присипані Везувієм, а навіть і Стабія, що лежить на полудне від Помпеїв так далеко, як середуща частина нинішнього Неаполя від Везувія. Поїзд поїхав до Салерно; Везувія не було вже видко. Головний вибух тривав ще кілька днів, опісля поволі він ставав слабшим і по двох тижнях скінчився. Лише від часу до часу появлялися ще дими над кратером Везувія.

(Докінчення буде).

ЦЕ ТЕЖ ПОВАЖНА ОСТОРОГА ДЛЯ ДЕРЖАВ ОСІ. — На протязі одинацяти днів спущено на воду десять американських кораблів, типу „Либерті". Це виконала Каліфорнія Шіпбилдинґ Корпорейшен у Лос Енджелес. Ось тим побито всі можливі рекорди в будові кораблів. Звичайно спускають на воду що 36 годин один новий корабель.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 12. вересня, в год. 12:30 пополудні, в гали А. У. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Взиваємо місцевих і позамісцевих членів прийти на означений час, а довгуючих взиваємо прийти і вирівнати свій довг, бо можуть наразитись на суспензу. — Уряд.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє свої члениці, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. вересня, в гали церковній, в годині 7. точно. Просимо члениць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Припоминаємо довгуючим сестрам, щоби прийшли на збори і вирівнали свої вкладки. Просимо не забувати за приєднування нових членів, а за те отримаєте нагороду. — За уряд: Катерина Олексин, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 367, відбудуться в неділю, 12. вересня, в год. 1:30 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на збори, щоб порішити там важніші справи. Просимо членів вирівнати свої вкладки, а також розібрати чеки дивіденди. Баагто дітей наших членів ще не вписані до Союзу. Яка причина? Чи чужа асекураційна компанія краща за свою рідну? Чи Союз не має таких самих грамот що і інші? Гуртуймось при своїм, зростаймо в силу через членство в Союзі! Вписуймо своїх дітей і приятелів до Союзу. — За уряд. М. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

АЛТУНА, ПА. — Тов. Неп. Зач. Пр. Богородиці, від. 145, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, в гали церковній, точно 5:30 попол. Взиваємо всіх членів прийти на час, бо є ва ні справи до полагодження. Довгуючі члени, коли не являться на збори і своголовгу не вирівнають, будуть суспендовані. — Н. Крамар, предс.; Г. Сеньків, кас.; П. Назарук, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, відбуде трикартальні збори 11. вересня, в 8. годині ввечір, в українській галі на Проспект ул. Просимо всіх членів на збори. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чеснік, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Бр. св. Володимира, від. 130, відбудуться в суботу, 11. вересня, в 8. год. ввечір, в домі 30 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — І. Серединський, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що місячні збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, відбудуться в неділю, 12. вересня, в год. 2. пополудні, в гали українській, на 2. вул., 213 Скунмекер Еве. Просимо членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: І. Фаль, предс.; А. Чайка, кас.; М. Куць, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 12. вересня, в годині 12:30 вполудне, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Просимо членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334, відбудуться в неділю, 12. вересня, в 1. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи. Також просимо членів прийти і вирівнати свої залеглости. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 12. вересня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори вирівнати свої вкладки і приведіть з собою своїх знайомих зарисати до Тов. Сокіл і У. Н. Союзу. — С. Постолюк, предс.; Г. Кісіль, фін. секр.; Т. Кальмук.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, зараз по Сл. Божій другій, в Школі Парохіяльній. Присутність кожного члена є конечна тому, що маємо дуже важні справи до полагодження. Тако напоминаємо довгуючих членів не забувати, що мають платити свої вкладки що місяця. — За уряд: Я. Яцівський, предс.; Д. Пацула, кас.; П. Керик, фін. секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ЧЕСТЕР, ПА. — Уряд Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться не 12. вересня, а 19. вересня, з причини заняття галі на 12. Просимо членів прийти конечно 19. вересня на збори, бо буде звіт контр. комісії і інші справи. — І. Бронецький, предс.; Т. Крика, кас.; Д. Яворський, секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 833. Вязні.

Зіла побачила, що й Тарзанові уста були завязані. Але його очі говорили: „Будь спокійна йне трать сил".

Дівчину втручено на крісло коло Тарзана, проти трьох бандитів.

Нагло спід них роздався стукіт моторового човна. Один з людей виглянув через вікно.

„Ми скоро підемо", сказав він, „і я радо позбудуся тих двоїх..."